

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/74/2020
Identifikačné číslo spisu: 5312213604
Dátum vydania rozhodnutia: 24.06.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Milan Lalik
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:5312213604.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Milana Lalíka a sudkýň JUDr. Aleny Svetlovskej a JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD., v spore žalobcu Ta & Mi, BITÚNOK, s.r.o., so sídlom v Ochodnici 211, IČO: 36 426 563, zastúpeného JUDr. Martinom Olosom, advokátom v Rajeckých Tepliciach, Karola Kašjaka 1, proti žalovanej F. L. C., so sídlom v Z. P., Q. Č. XXXX/XX, Č. J., insolvenčnej správkyni úpadcu JABLUNKOVSKÁ JATKA spol. s r.o., so sídlom v Jablunkove 500, Česká republika, IČO: 465 76 142, o vydanie vecí, vedenom na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 16 C 328/2012, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 30. novembra 2018 sp. zn. 8 Co 109/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Čadca rozsudkom z 27. septembra 2017 č. k. 16 C 328/2012-496 konanie v časti o vydanie vecí špecifikovaných pod položkami uvedenými v prvom výroku jeho rozsudku v zmysle žalobného návrhu zastavil, vo zvyšku žalobu zamietol a rozhodol, že žalovaná má proti žalobcovi právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že vydania vecí špecifikovaných pod položkami uvedenými v prvom výroku, ktoré boli insolvenčnou správkynou (žalovanou) zahrnuté do konkurznej podstaty, je možné sa domáhať len tzv. vylučovacou (excindančnou) žalobou proti insolvenčnému správcovi podanou na insolvenčnom súde, ktorým v danom prípade je Krajský súd v Ostrave. Z tohto dôvodu teda nie je daná právomoc slovenského súdu, a preto konanie v tejto časti zastavil. Pokiaľ išlo o vydanie ostatných vecí, súd prvej inštancie uviedol, že vyhlásením konkurzu právo nakladať s týmito vecami neprešlo na žalovanú ako insolvenčnú správkyniu, pretože tieto neboli zahrnuté do konkurznej podstaty. Z tohto dôvodu žalovaná nie je v tejto časti konania pasívne vecne legitimovanou stranou, a preto žalobu vo zvyšku zamietol.

2. Krajský súd v Žiline na odvolanie žalobcu rozsudkom z 30. novembra 2018 sp. zn. 8 Co 109/2018 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v zastavujúcom výroku a vo výroku o trovách konania zrušil a

vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie a v zamietajúcom výroku potvrdil ako vecne správny. Konštatoval, že súd prvej inštancie vo vzťahu k zamietajúceho výroku v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav, na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, vec správne právne posúdil a s jeho odôvodnením sa v celom rozsahu stotožnil. Odvolacie námietky žalobcu vyhodnotil ako neopodstatnené a na zdôraznenie správnosti uviedol, že insolvenčný správca je oprávnený konať za úpadcu len vo veciach týkajúcich sa majetku podliehajúceho konkurzu; v ostatných veciach, týkajúcich sa majetku, ktorý do konkurznej podstaty nepatrí, je oprávnenou a povinnou osobou (t. j. osobou s dispozičnými oprávneniami) priamo úpadca - ktorý vyhlásením konkurzu nestráca procesnú subjektivitu (spôsobilosť byť účastníkom konania) - a nie insolvenčný správca, a preto ak žaloba týkajúca sa takýchto vecí smeruje proti insolvenčnému správcovi, je potrebné ju pre nedostatok pasívnej vecnej legitímácie zamietnuť. Odvolací súd vo vzťahu k zastavujúceho výroku rozhodnutia súdu prvej inštancie uviedol, že súd nesprávne právne posúdil svoju právomoc (resp. jej nedostatok) podľa nariadenia Rady (ES) č. 1346/2000 o konkurznom konaní, ktoré možno aplikovať len na konania o žalobách o vylúčenie vecí z konkurznej podstaty, ale už nie na konania o žalobách na vydanie vecí, ktoré nie sú konaniami priamo spojenými s konkurzom, a preto rozhodnutie súdu v tejto časti bolo potrebné zrušiť.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu do jeho potvrdzujúceho výroku podal žalobca dovolanie, ktorého prípustnosť a opodstatnenosť vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. Namietal, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, pričom jeho rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky - či insolvenčný správca úpadcu je ako žalovaný pasívne vecne legitímovaný v konaní o vydanie vecí nezahrnutých do majetkovej podstaty úpadcu -, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Podľa jeho názoru z českej právnej úpravy o insolvenčnom konaní či z práva Európskej únie o konkurznom konaní nijako nevyplýva, že insolvenčný správca úpadcu, ktorý je v insolvenčnom konaní, nemôže byť pasívne vecne legitímovaný v konaní o vydanie vecí patriacich úpadcovi, ktoré sa nachádzajú na území Slovenskej republiky. Tým, že sa žalovaná zúčastnila predmetného konania pred slovenským súdom, bola zákonom predpokladaným spôsobom založená jeho právomoc. V zmysle čl. 5 nariadenia Rady (ES) č. 1346/2000 o konkurznom konaní začatie konkurzného konania nemá vplyv na vecné práva veriteľov vzťahujúce sa na majetok úpadcu (dlžníka), ktorý sa v čase začatia konania nachádza na území iného členského štátu, a to najmä právo požadovať vydanie majetku, ktorý odvolací súd v prejednávanej veci opomenul aplikovať. Navrhol, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za vecne správne a žalobcom namietané opomenutie aplikácie čl. 5 nariadenia o konkurznom konaní za nepoužiteľné a pre daný prípad nepriliehavé. Navrhla, aby dovolací súd dovolanie žalobcu ako neopodstatnené odmietol alebo zamietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je dôvodné (§ 448 C.s.p.).

6.1. Žalobca vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

6.2. Za relevantnú právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, považoval otázku, či insolvenčný správca úpadcu je ako žalovaný pasívne vecne legitímovaný v konaní o vydanie vecí nezahrnutých do majetkovej podstaty úpadcu, ktoré sa nachádzajú na území Slovenskej republiky (iného členského štátu).

6.3. Dovolací súd najskôr pristúpil k skúmaniu, či žalobca opodstatnene vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania pre nesprávne právne posúdenie vecí, a po zistení, že žalobcom nastolená otázka, ktorá bola

rozhodujúca pre rozhodnutie vo veci samej, v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, konštatuje, že jeho dovolanie je podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. prípustné.

7. Keďže dovolanie žalobcu je podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. prípustné, dovolací súd v ďalšom pristúpil k skúmaniu, či jeho dovolanie je aj dôvodné, t. j. či žalobca opodstatnene namieta, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.).

7.2. Podľa názoru žalobcu odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, ak jeho žalobu o vydanie vecí nezahrnutých do majetkovej (konkurznej) podstaty podanú proti insolvenčnému správcovi svojho dlžníka zamietol pre nedostatok pasívnej vecnej legitímácie insolvenčného správcu v tomto konaní. Žalobca v dovolaní zastáva názor, že z českej právnej úpravy [zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku spôsoboch jeho riešenia (insolvenčného zákona)] ani z unijného práva [nariadenia Rady (ES) č. 1346/2000 o konkurznom konaní] „explicitne nevyplýva, že insolvenčný správca dlžníka (úpadcu) - českej obchodnej spoločnosti nemôže byť pasívne vecne legitimovaný v konaní o vydanie vecí nezahrnutých do majetkovej podstaty dlžníka (úpadcu) nachádzajúcich sa na území Slovenskej republiky. (...) Nakoľko spoločnosť JABLUNKOVSKÁ JATKA spol. s r.o. je v insolvenčnom konaní, koná za ňu žalovaná ako insolvenčný správca dlžníka (úpadcu) a správca je tak pasívne legitimovaný.“ Ďalej odcitoval čl. 5 ods. 1 a 2 nariadenia Rady (ES) č. 1346/2000, podľa ktorých začatie konkurzného konania nemá vplyv na vecné práva veriteľov a tretích strán, ktoré sa vzťahujú na majetok vo vlastníctve dlžníka, ktorý sa v čase začatia konkurzného konania nachádza na území oného členského štátu, a to predovšetkým na právo požadovať vydanie majetku od akejkolvek osoby, ktorá ho drží alebo požíva v rozpore so záujmom takto oprávnenej osoby, a dodal, že „žalovaná sa snažila spor presunúť na český súd, a to výlučne z taktických dôvodov, čo by značne uľahčilo [jej] pozíciu a naopak sťažilo by ochranu našich práv. Niet dôvodu, aby za danej situácie nám súdnu ochranu neposkytol slovenský súd. (...) Odvolací súd čl. 5 nariadenia Rady (ES) č. 1346/2000 o konkurznom konaní opomenul.“

8. Dovolací súd v nadväznosti na argumentáciu žalobcu považuje na úvod za potrebné ozrejmiť, že skutočnosť, že súd žalobe nevyhovel, neznamená, že sa žalobou (resp. vecou) odmietol zaoberať. Ale naopak, práve to, že súd žalobu zamietol, značí, že sa vecou samou (meritom vecí) zaoberal, t. j. že uznal svoju právomoc a príslušnosť na konanie v rozhodovanom spore, že vec riadne prejednal, žalobu preskúmal, vyhodnotil jej dôvodnosť a o žalobou uplatnenom procesnom nároku riadne rozhodol. Zamietnutie žaloby je výsledkom vedenia konania, t. j. meritórnym rozhodnutím, ktoré vychádza z vykonaného dokazovania, z ktorého bolo zistené, že neboli splnené predpoklady pre to, aby súd mohol žalobou uplatnený nárok prisúdiť, teda že nebola preukázaná dôvodnosť podanej žaloby. Z tohto dôvodu potom námietky žalobcu týkajúce sa právomoci slovenského súdu na konanie v danej veci, jej založenia a uznania žalovanou tým, že sa konania pred slovenským súdom zúčastnila, ktoré odkazujú na príslušné kolízne normy predpisov medzinárodného práva súkromného a procesného, sú zmätočné, pretože slovenský súd túto svoju právomoc - pokiaľ ide o vydanie vecí nezahrnutých do majetkovej podstaty úpadcu - nespochybňoval, ale ju uznal a vo veci meritórne rozhodol. Vecné nevyhovenie žalobe (zamietnutie žaloby) preto nemožno spájať či zamieňať s odmietnutím zaoberať sa vecou pre nedostatok právomoci súdu či s odmietnutím spravodlivosti (denegatio iustitiae), pretože do práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces nepatrí právo byť pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s právnymi názormi a predstavami strany, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, či rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

9. Za zjavne nenáležitú treba považovať aj námietku žalobcu o vytvorení „akéhosi hybridu českého a slovenského práva“ tým, že súd používa pojmy, ktoré české právo nepozná, čo žalobca spájal s vadou arbitrárnosti rozhodnutia. Z odôvodnenia rozhodnutia súdov oboch nižších inštancií je zrejmé, že na danú vec aplikovali český právny poriadok. Podľa názoru dovolacieho súdu je prirodzené, že domáci súd, ak aplikuje cudzie právo, kvôli zrozumiteľnosti rozhodnutia (a tiež jeho preskúmateľnosti) jednotlivé cudzie slová (právne pojmy) preloží do svojho jazyka tak, že ich označí významovo totožným alebo obsahovo najbližším pojmom (inštitútom) domáceho právneho poriadku (porov. čes. insolvenční správce - slov. správca konkurznej podstaty; čes. majetková podstata - slov. konkurzná podstata). Vo všeobecnosti, len samotné vyčítanie súdu, že neuviedol pomenovanie právneho inštitútu v originálnom

jazyku, ktorý nemusí byť účastníkovi konania ani slovenskej verejnosti (keďže rozhodnutie slovenského súdu ako prameň poznania práva primárne pôsobí v právnom prostredí na území Slovenskej republiky) vôbec známy a dokonca môže používať aj iné písmo ako latinku, ale preložil ho do slovenčiny, hoci z obsahu rozhodnutia súdu je celkom zrejmé, že vo veci aplikoval cudzie právo, je len bezobsažným slovíčkárstvom, ktoré nemôže byť relevantné pre založenie prípustnosti či zistenie dôvodnosti podaného dovolania.

10.1. Ak dovolateľ odôvodňuje svoje dovolanie nesprávnym právnym posúdením veci, mal by okrem konkretizácie pre vec rozhodujúcej právnej otázky a uvedenia jej riešenia odvolacím súdom vysvetliť, v čom bolo riešenie právnej otázky odvolacím súdom nesprávne, a uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená (§ 432 ods. 2 C.s.p.), pričom sa predpokladá, že dovolateľ predostrie takú právnu argumentáciu, ktorá „presvedčí“ dovolací súd, že rozhodnutie odvolacieho súdu skutočne spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.) a na odstránenie tejto vady sa vyžaduje jeho meritórny zásah. Dovolací súd je totižto v súlade s dispozičnou zásadou viazaný uplatnenými dovolacími dôvodmi (§ 440 C.s.p.), včítane ich obsahového i rozsahového vymedzenia, a z iných než dovolateľom uplatnených dôvodov napadnuté rozhodnutie preskúmať nemôže.

10.2. V prejednávanej veci žalobca nesprávne právne posúdenie otázky pasívnej vecnej legitímácie insolvenčného (konkurzného) správcu v konaní o vydanie vecí nezahrnutých do majetkovej (konkurznej) podstaty úpadcu odôvodňuje tým, že z právnej úpravy českého ani unijného práva „explicitne nevyplýva“, že insolvenčný správca úpadcu nemôže byť v takomto konaní pasívne vecne legitímovaný. Uvedená výkladová nejasnosť (nejednoznačnosť) právnej normy ale už bola judikatúrou najvyšších súdnych autorít odstránená. Najvyšší súd Českej republiky v stanovisku sp. zn. Cjpn 19/98, publikovanom v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk pod č. 52/1998 civ., na ktoré odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku aj poukázal, dospel k záveru, že vyhlásením konkurzu na majetok úpadcu prechádza na insolvenčného správcu oprávnenie nakladať s majetkom úpadcu podliehajúcim konkurzu a oprávnenie konať za úpadcu vo veciach súvisiacim s majetkovou podstatou. Tento účinok vyhlásenia konkurzu sa však vzťahuje len na majetok úpadcu, ktorý je zahrnutý do majetkovej podstaty (t. j. majetok, na ktorý bol vyhlásený konkurz). Z toho potom a contrario vyplýva, že ostatný majetok úpadcu, ktorý konkurzu nepodlieha, resp. majetok, ktorý sa nachádza vo faktickej držbe úpadcu, avšak úpadcovi vlastnícky nepatrí (napr. veci úpadcovi požičané, vypožičané, prenajaté, či úpadcom držané bez platného právneho titulu), nie je týmito účinkami postihnutý a dispozičné oprávnenia k nemu (v závislosti od právneho titulu, na základe ktorého s konkrétnou vecou úpadca nakladá) zostávajú úpadcovi v plnom rozsahu zachované. Z tohto dôvodu preto vo veciach týkajúcich sa majetku úpadcu (resp. tretej osoby), ktorý netvorí konkurznú podstatu, insolvenčný správca nie je a ani nemôže byť vecne legitímovanou stranou, ale vecná legitímácia svedčí priamo úpadcovi, pretože ten vyhlásením konkurzu na jeho majetok nestráca spôsobilosť na právne úkony, a teda ani spôsobilosť byť účastníkom konania (procesnú subjektivitu) v konaniach o nárokoch, ktoré sa netýkajú majetku patriaceho do majetkovej (konkurznej) podstaty. Dovolací súd sa s týmto právnym názorom plne stotožňuje a nemá žiadny dôvod na to, aby sa od neho odklonil a ani z právnej argumentácie dovolateľa nevyplývajú žiadne také dôvody, ktoré by odklon od tejto ustálenej rozhodovacej súdnej praxe v českom právnom prostredí odôvodňovali.

10.3. Konkludujúc uvedené vo vzťahu k prejednávanej veci, ak sa žalobca od insolvenčného (konkurzného) správcu svojho dlžníka (úpadcu) domáha vydania svojho majetku, t. j. vecí, ktoré dlžníkovi prostredníctvom nájomnej zmluvy prenechal do užívania, avšak po skončení nájmu mu ich dlžník bez právneho titulu zadržuje, pričom tieto veci dlžníkovi ani nepatria a ani nie sú zahrnuté do majetkovej (konkurznej) podstaty dlžníka, insolvenčnému správcovi nesvedčí v konaní o takomto procesnom nároku pasívna vecná legitímácia, lebo účinky vyhlásenia konkurzu (vrátenie prechodu dispozičných oprávnení k majetku úpadcu na správcu) sa na tento majetok, ktorý konkurzu nepodlieha, nevzťahujú. Súdny oboch nižších inštancií preto vec správne právne posúdili, ak v tejto časti žalobu žalobcu pre nedostatok pasívnej vecnej legitímácie insolvenčného správcu zamietli.

10.4. Na uvedenom nemôže nič zmeniť ani argumentácia žalobcu o opomenutí aplikácie čl. 5 ods. 1 a 2 nariadenia Rady (ES) č. 1346/2000 o konkurznom konaní, pretože toto ustanovenie určuje, že vecné práva veriteľa alebo tretej strany vzťahujúce sa na majetok dlžníka, ktorý sa v čase začatia konkurzného konania nachádza na území iného členského štátu, sa spravujú právnym poriadkom, v ktorom sa vec

nachádza (lex rei sitae) a vyčleňuje tak tieto práva z účinkov začatia hlavného konkurzného konania v zahraničí (lex fori concursus). Inými slovami, ide o kolíznú normu, ktorá určuje, že k uvedenému majetku účinky konkurzného konania nebudú posudzované podľa predpisov legis fori concursus, ale podľa predpisov legis rei sitae. Podľa slovenského konkurzného práva avšak rovnako platí, že prechod oprávnení nakladať s majetkom úpadcu na správcu konkurznej podstaty ako jeden z účinkov vyhlásenia konkurzu sa vzťahuje len na veci zapísané do konkurznej podstaty úpadcu; vo vzťahu k ostatným veciam, ktoré konkurzu nepodliehajú, uvedený účinok vyhlásenia konkurzu nepôsobí, a preto pasívne vecne legitimovaným v konaní o vydanie takýchto vecí je priamo dlžník (úpadca), a nie správca.

11. So zreteľom na uvedené dovolací súd uzatvára, že dovolanie žalobcu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. bolo prípustné, avšak žalobca v ňom neopodstatnene vytýka, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.), a preto jeho dovolanie ako nedôvodné zamietol podľa § 448 C.s.p.

12. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 453 ods. 1 C.s.p. Žalovaná mala v dovolacom konaní plný úspech, preto jej proti neúspešnému žalobcovi vznikol nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Dovolací súd jej však náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, keďže vznik trov jej z obsahu spisu nevyplýva (R 72/2018).

13. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.